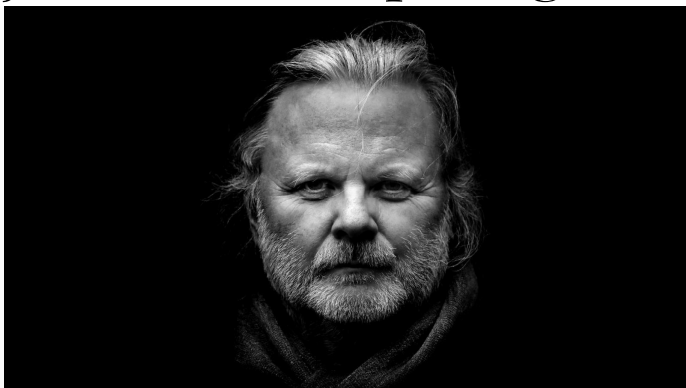

Jon Fosses Septologien VI: Lærredet tømmes

Jon Fosse (f. 1959). Norsk forfatter, dramatiker og oversætter. Her fotograferet i 2019, hvor det første bind af Septologien udkom. Foto: Tom A. Kolstad

Simon Lund Petersen 28.11.2021

BØGER // ANMELDELSE – Lillejuleaften nærmer sig, men Asle har mistet lysten til mad og selskab. Billedet med de to streger, som han har stået og set på gennem hele fortællingen, pilles ned fra staffeliet, der nu står tomt og lyser i mørket, mens Asle stirrer ud på sit punkt i fjorden. Men fortidens vindue er ikke sådan at lukke, og Navnebrorens nat flyder over med billeder. Det er en sær, grum lykke at følge Fosse ind der, hvor livet ikke længere er til at bære. “Fosses suveræne demonstration af den litterære stemmes magi”, skriver Simon Lund Petersen om bogen.

Et nyt navn – Septologien VI

Forfatter: Jon Fosse

Forlag: Batzer & Co, 114 sider. Er udkommet

Vi er nået til sjette del og slutspillet i norske Jon Fosses tyst megalomane syvbindsværk, *Septologien*, og dette bind bærer (ligesom det kommende syvende) titlen: *Et nyt navn*.

Det er dagen før lillejuleaften. Asles nabo, Åsleik, kommer til ludefisk, sådan som traditionen foreskriver, men Asle har mistet appetitten og længes efter stilhed. Middagen forløber på tåkrummende vis som forventet uden egentlig samtale, et par spæde forsøg fra Åsleik kan det dog blive til.

Kort før besøget har Asle taget billedet med de to streger, der krydser, ned fra staffeliet. Den gamle maler har krydset en grænse, der lader rummet med en særlig intensitet. For hvilke *konsekvenser* vil den symbolske handling rive med sig?

“... selv om det er mørkt så kan jeg se det hele og jeg tænker at jeg må se at få det billede væk, jeg må bære billedet væk, jeg vil ikke længere se på det, jeg vil ikke længere have det i stuen, jeg må have det væk, tænker jeg og så går jeg hen til staffeliet og jeg tager fat i blindrammen og jeg løfter billedet ned fra staffeliet og jeg stiller det i stakken med de ufærdige billeder ...”

I ly af punktummets fortsatte udeblivelse virker det som om, at nutiden langsomt viskes ud og trænges tilbage af fortidens konstante strøm af billeder, som Asle ikke har formået at male væk.

I to let forskudte spor udfoldes fortællingerne om Asles første møde med sin afdøde kone, Ales – og Navnebroren, Asle, som i nutiden ligger døende på sygehuset, yderligere. Et markant skifte er det dog, at Navnebrorens dystre fortid her i sjette del stjæler rampelyset.

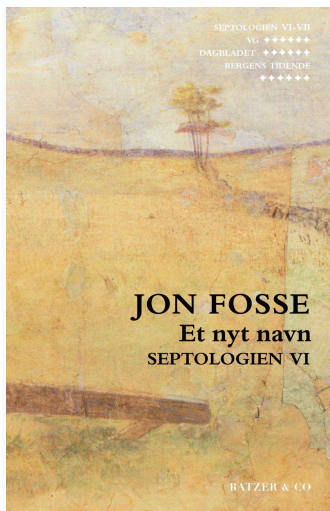
Uafrystelige billeder

Asles navnebror – hvis liv vi kan læse som en parallelt udfoldet skæbnetråd i det stof, som Asles navn er spundet af – har (ganske symbolsk) fået et barn med Liv. Men hans svaghed for alkohol og mødet med kvinden Siv, bringer Navnebroren – og stakkels Liv – ud af kurs.

Jeg er sjældent stødt på så hjerteknugende scener fortalt i så enkelt et sprog, som dem Jon Fosses messende prosa på forunderlig vis formår at male frem:

“... og jeg ser Asle stå der og han holder Drengen i sine arme og han vugger ham frem og tilbage og Liv sidder der i sofaen og hun græder og græder og så går Asle ind i soveværelset med Drengen på armen og lægger ham fra sig på sengen og så henter han sin skitseblok og blyant fra skuldertasken som står ude i gangen og så sætter han sig på sengekanten og han begynder at tegne en pige omkring tyve år som ligger udstrakt på et gulv og det er svært at se om hun lever eller om hun er død og han tegner en pige som sidder i en sofa og græder og græder og hele tiden hører han Liv græde og græde ...”

Hvor fortælleren Asle i sin ungdom møder Ales, og de to bogstaveligt talt fortsætter hånd i hånd, virker alkoholens Asle som en magnet på en mere destruktiv længsel, der pantsætter evighedens øjeblik og fylde for lidt øjebliklige nydelse. Resultatet er en serie uafrystelige billeder, der samler sig om grundmotiver som hænder, ansigter, gråd og skikkelser, der bøjer sig – eller for længst er faldet.

Imens i et lysere sted i erindringens spaltede bygningsværk begiver vores unge fortæller Asle sig med Ales i hånden op ad trappeopgangen til Herdis Åsen, hvor han skal leje et værelse under sine studier på Kunstscolen.

Som figur er Herdis Åsen et udsøgt, udspekuleret bekendtskab. Den pensionerede adjunkt er ensom og lejer kun værelset ud til unge universitetsfolk og kunstnere. Stor er Ales' fortrydelse også, da hun indser, at Asles logi i kunstens verden kommer med præmissen: ingen piger på værelset!

Hallucinationernes musik

Trappeopgangen op til Herdis Åsen føles som en søjle af mulige verdener, der potentielt kunne lede til andre versioner af Asles liv.

Og gamle Asles intensiverede meditationer over Guds eksistens – at "*Gud er evighed og evigheden kan ikke være noget, noget afgrænset, noget i universet, så Gud er al fortid, al nutid, al fremtid uden for tid og rum*" – leder tankerne i retning af kvantemekanikkens paradoks, hvor partikler på samme tid kan vise sig som punkter og bølger.

I Asles punktumløse åndedræt er tid og rum både punkt og bølge – et tomt lærred, hvor der engang var et kryds, og en vinduesramme med nattens sorte bølger glimtende i månelysset.

Septologien er Fosses suveræne demonstration af den litterære stemmes magi

At vi bevæger os ind mod dødens begivenhedshorisont, bliver tydeligt i en fantastisk glidende sekvens, hvor vi med Asle som skytsengel svævende over sin døende dobbeltgænger i hospitalssengen suges ind i Navnebrorens hallucinerede tankestrøm:

“... og han tænker at han egentlig ikke har brug for mere plads ja selv efter at deres søn blev født ja lejligheden på Studenterhjemmet ja før han fik en søn med Liv og det var godt at flytte ind og hun ligger der og hun trækker kun akkurat vejret og Siv og at være på Studenterhjemmet og male og Drengen og Liv ligger på gulvet et glas sprut blandet op med vand tømme glasset og Siv kommer ind i stuen og hun orker ikke længere at se ham stå der og male være lærer hente børn male og så sprutten og hun er så træt at hun kan falde om hvornår det skal være male ...”

Prøv at læse stykket højt, som var det et digt, og mærk, hvordan rytmens abrupte musikalitet opløser tid, rum og bevidsthed i én skælvende stemme. Det er Fosse på sit ypperste – og en ypperlig legemliggørelse af teorien om *ånden* i kunsten og livet, som Asle mener finder sted, når form og indhold smelter sammen og ikke længere kan skilles ad.

Septologien er Fosses suveræne demonstration af den litterære stemmes magi: Ingen nulevende forfattere kan som Fosse dramatisere troens paradokser, så man føler dets mystiske sandhed legemliggjort – som en maler, der må *male* sorgen ud af hovedet og *løfte* billedet af staffeliet.

Eller som idéen om Guds evighed i Asles udvidede erindringsøjeblik – og skriftstemmens konkretisering af mødets mulighed gennem åndedrættets udveksling af verdener.

Nu mangler blot sidste indånding, før mørket lukker sig om os, og stilheden kan begynde at tale.

POV har bragt anmeldelser af de foregående bind af Jon Fosses *Septologien*, alle skrevet af Simon Lund Petersen. Du kan læse dem [her](#).

GudsbilledeJon FosseSeptologientro

Simon Lund Petersen

Simon Lund Petersen, født 1986. Er cand.mag. i dansk litteratur og filosofi. Arbejder blandt andet som højskolelærer, biblioteksvært og litterær vandrelaugsguide - hvorfor han ofte ses strejfe rundt ude i landskabet eller gennem byens